

Financieringsoverzicht aardgasvrije wijken

1. LIFE

LIFE ondersteunt pilot- en demonstratieprojecten op het gebied van natuur, milieu en klimaat.

Het LIFE-programma bestaat uit 2 sub programma's gericht op milieu en klimaat. Voor de hele EU bedraagt het budget voor het Milieuprogramma € 79,2 miljoen en voor het Klimaatprogramma € 16 miljoen.

Aan het Klimaatprogramma van LIFE 2018-2020 is het onderwerp 'demonstration at regional or sub-regional level of low carbon strategies or land use management plans' toegevoegd.

Dit onderwerp biedt ruimte voor inspanningen van de lidstaten en regionale en/of lokale instanties, die zich richten op de emissies van broeikasgassen en koolstofarme strategieën. Projecten zoals het ontwikkelen van aardgasvrije wijken, is een voorbeeld van een koolstofarme strategie op lokaal niveau.

Iedere organisatie die is gevestigd in de EU kan meedoen. Deelnemers werken samen met andere partijen in Nederland of elders binnen de EU. Projecten worden gefinancierd van 60 tot 75%. Het indienen van aanvragen moet voor de onderstaande deadline middels een e-proposal via www.rvo.nl.

medio april 2018	opening call
juni 2018	deadline concept notes
oktober 2018	uitslag concept notes
januari 2019	deadline full proposals
mei 2019	uitslag full proposals

2. ELENA

ELENA gaat over het opzetten van een grootschalig investeringsprogramma energie-efficiëntie en/of gedistribueerde hernieuwbare energie.

ELENA (European Local Energy Assistance) is bedoeld als extra stimulans om de lokale overheid te steunen in het uitwerken van een groot energieproject. Projecten gefinancierd door ELENA op het gebied van energie-efficiëntie richten zich op de volgende acties:

- Publieke en private gebouwen (inclusief sociale huisvesting), commerciële en logistieke panden en locaties, en straat- en verkeersverlichting ter ondersteuning van verhoogde energie-efficiëntie.
- Integratie van hernieuwbare energiebronnen (RES) in de gebouwde omgeving - b.v. fotovoltaïsche zonne-energie (PV) op daken, thermische zonnecollectoren en biomassa.
- Investerings- en uitbreiden of bouwen van nieuwe stadsverwarmings-/koelingsnetwerken, inclusief netwerken op basis van warmtekrachtkoppeling (WKK), gedecentraliseerde WKK-systemen.
- Lokale infrastructuur inclusief smart grids, informatie- en communicatietechnologie.
- Infrastructuur voor energie-efficiëntie, energiezuinige stadsuitrusting en koppeling met vervoer.

De voorbereidingskosten voor het investeringsprogramma (projectmanagement, haalbaarheidsonderzoeken, externe expertise) komen in aanmerking voor subsidie. De voorbereidingskosten dragen bij aan een minimaal investeringsvolume van 30 miljoen euro met maximaal 5% van de totale investeringskosten. Dit bedrag komt voor 90% subsidie in aanmerking. Voorwaarde is dat de beoogde investeringen ook daadwerkelijk plaatsvinden.

Elke publieke of private entiteit komt in aanmerking voor dit programma. De toekenning gebeurt op volgorde van binnenkomst van de projecten. Het indienen van aanvragen kan via de website van de Europese Investeringsbank (www.eib.org). Doorlopende indiending is mogelijk.

3. UIA

UIA biedt stedelijke autoriteiten de mogelijkheid om risico's te nemen en met de meest innovatieve en creatieve oplossingen te experimenteren.

UIA biedt stedelijke gebieden de middelen bij innovatieve oplossingen op het gebied van stedelijke uitdagingen. De projecten focussen zich onder anderen op de energietransitie. De acties richten zich op lokale initiatieven en projecten op het gebied van duurzame energie en spelen een rol in de overgang naar efficiëntere en veiligere energievoorziening. UIA helpt deze overgang versnellen. Het UIA bedraagt voor de periode 2014-2020 in totaal 372 miljoen subsidie. Projecten worden gefinancierd tot maximaal 80% tot een bedrag van maximaal 5 miljoen Euro.

Projecten gefinancierd door UIA op het gebied van energie-efficiëntie richten zich op de volgende acties:

- De productie van hernieuwbare energie op lokaal niveau verhogen en de distributie ervan verbeteren.
- Energiebesparende aanpassing van gebouwen - gebouwen verbruiken ongeveer 40% van de uiteindelijke energie in de EU en dit is het grootste en meest kosteneffectieve gebied voor verbetering.
- Energie-efficiëntiemaatregelen met als doel het minimaliseren van het risico van brandstofarmoede en de gevolgen daarvan (bijvoorbeeld slechte gezondheid, kinderarmoede, onderprestatie in het onderwijs enz.)
- De invoering van koolstofarme technologieën bevorderen.
- Etc etc

Elke stedelijke of lokale autoriteit van een stad bestaande uit minstens 50 000 inwoners en elke groepering van stedelijke of lokale autoriteiten van een stad bestaande uit minstens 50 000 inwoners komt in aanmerking voor dit programma. De toekenning gebeurt op basis van een kwalitatieve selectieprocedure. Het indienen van aanvragen kan via de website uia-initiative.eu. **De derde call sluit op 30 maart 2018** (niet meer haalbaar). De datum van de vierde call is nog niet bekend.

4. EFRO

Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, stimuleert projecten op het gebied van innovatie en koolstofarme economie.

EFRO kent vier regionale programma's in Nederland, die ieder hun eigen kenmerken en keuzes vertonen. Met name OPZuid en OP Kansen voor West II bieden ruimte.

OPZuid

OPZuid richt zich op de provincies Zeeland, Limburg en Noord-Brabant. Binnen de investeringsprioriteit "onderzoek, innovatie en gebruik van low-carbon technologie" heeft OPZuid als doelstelling om innovatie te stimuleren. Deze innovatie is gekoppeld aan een slimme uitrol van koolstofarme technologieën en instrumenten gericht op de bebouwde omgeving. De ontwikkeling van aardgasvrije wijken is een voorbeeld van een koolstofarm instrument gericht op de bebouwde omgeving.

Bedrijven en kennisinstellingen die behoren tot de zeven geprioriteerde topclusters (onder meer HTSM) komen in aanmerking voor de subsidie. Gemeenten, waterschappen en intermediaire organisaties kunnen een ondersteunende rol vervullen, waarmee ook zij kunnen optreden als begunstigden.

Om in aanmerking te komen voor OPZuid-subsidie, moet een projectaanvraag worden ingediend bij Stimulus Programmamanagement via de digitale webportal. Voor de investeringsprioriteit "onderzoek, innovatie en gebruik van low-carbon technologie" staat momenteel geen call open. De eerstvolgende call voor deze investeringsprioriteit is nog niet bekend (verwacht eind 2018).

Een voorbeeld van een OPZuid project is het SMILE project dat staat voor Sociaal-Maatschappelijke Innovatie Labs Energieneutrale Woningvoorraad Midden-Brabant. Dit project focust zich op het realiseren van een energie neutrale wijk. Om de energie-innovaties zo goed mogelijk uit te rollen staat de interactie tussen de innovaties en de belevingswereld van bewoners centraal. Door middel van Social Labs worden eindgebruikers betrokken in het innovatieproces. In samenwerking met eindgebruikers worden koolstofarme technologieën beschikbaar gesteld; op deze wijze worden de technologieën op huisniveau bereikbaar, betaalbaar, financieerbaar en uitvoerbaar.

OP Kansen voor West II

OP Kansen voor West II richt zich op het samenwerkingsverband van de vier Randstadprovincies (Noord- en Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland) en de vier grote steden Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht. Binnen de investeringsprioriteit "ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme economie in alle bedrijfstakken" kent het OP Kansen voor West II de volgende doelstellingen:

- Bevorderen van de productie en distributie van hernieuwbare energie.
- Het bevorderen van het gebruik van biomassa als hernieuwbare vorm van energie.
- Het bevorderen van de toepassing van duurzame energieopwekking en toepassing van restwarmte.

De ontwikkeling van aardgasvrije wijken past mogelijkerwijs binnen de doelstelling om de toepassing van duurzame energieopwekking te bevorderen en de productie en distributie van hernieuwbare energie te stimuleren.

Binnen de investeringsprioriteit "bevorderen energie-efficiëntie en gebruik van hernieuwbare energie in publieke infrastructuur (inclusief publieke gebouwen) en in de bebouwde omgeving" kent Kansen voor West II de volgende doelstelling: Energiebesparing en opwekking duurzame energie in de bestaande bouw door middel van het integreren van duurzame energie of hernieuwbare energiebronnen.

Om in aanmerking te komen voor OPZuid-subsidie, moet een projectaanvraag worden ingediend via efro-webportal.nl. De aanvragen zijn gescheiden per provincie en per stad. Momenteel staan er meerdere calls open en voor veel aanvragen is doorlopend indienen mogelijk. Nieuwe calls voor 2018 zijn nog onbekend. De onderstaande calls op het gebied van koolstofarme strategie sluiten in de zomer van 2018.

- Koolstofarm Stad Rotterdam en provincie Zuid-Holland (regionaal)
Deadline: 20 augustus 2018
- Koolstofarm Stad Rotterdam (GTI)
Deadline: 20 augustus 2018

OPNoord

Binnen de investeringsprioriteit "bevordering van onderzoek, innovatie en adoptie van CO₂-arme technologieën" kent OPNoord de volgende doelstellingen die in lijn liggen met de ontwikkeling van aardgasvrije wijken:

- Stimuleren van de ontwikkeling van toepassingskennis door, met of in opdracht van het MKB.
- Het stimuleren van innovatie en valorisatie in het MKB.
- Het bevorderen van de slimme uitrol van innovatieve toepassing van producten, diensten en concepten.

Het indienen van een projectaanvraag kan via SNN Programmamanagement. Momenteel staan er geen calls open voor 2018.

OPOost

Binnen de investeringsprioriteit "bevordering van onderzoek, innovatie en adoptie van CO₂-arme technologieën" heeft OPOost de volgende doelstellingen die in lijn liggen met de ontwikkeling van aardgasvrije wijken:

- (Verdere) clustervorming en netwerken stimuleren die zijn gericht op innovatie en toepassing van CO₂-arme technologieën.
- Bevorderen van experimentele ontwikkeling van nieuwe producten en productmarktcombinaties van koolstofarme technologieën, inclusief het ontwikkelen en testen van prototypes, binnen het MKB.

Het indienen van een projectaanvraag kan via www.op-oost.eu. Het overzicht van calls in 2018 volgt na besluitvorming in Gedeputeerde Staten op 6 maart.

5. Interreg programma's

Interreg wil Europa sterker maken en de economische verschillen tussen regio's en lidstaten verkleinen door grensoverschrijdende samenwerking te stimuleren.

Nederland doet mee aan vier programma's in de grensregio's: Nederland-Duitsland, Vlaanderen-Nederland, Euregio Maas-Rijn en het 2-Zeeën programma. Nederland werkt mee aan twee transnationale programma's: North West Europe en North Sea Region.

NWE

North West Europe heeft onder anderen als prioriteit het stimuleren van een koolstofarme economie. Onder deze prioriteit kent NWE de volgende doelstellingen die relevant zijn voor de ontwikkeling van aardgasvrije wijken:

- Versnellen van de overgang naar een koolstofarme economie.
- De uitvoeringscapaciteit vergroten om bestaande CO₂-reductiestrategieën van publieke organisaties succesvol te implementeren.
- Het gecombineerde adaptatie- en mitigatiepotentieel vergroten.
- Broeikasgasemissies terugdringen (ook in het transportsysteem).
- Het aandeel duurzame energie in onze energiemix vergroten, inclusief daarmee samenhangende invoeringsvraagstukken oplossen.
- Duurzame energietechnieken, processen of diensten succesvol invoeren.
- Efficiënt gebruik van materialen en grondstoffen.
- Activiteiten en projecten die onze ecologische voetafdruk verkleinen en die zich specifiek richten op materiaal(her)gebruik in alle sectoren (middels technieken, diensten, processen en producten).

Het budget van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) voor INTERREG NWE 2014-2020 is € 396 miljoen. Het programma werkt met een cyclus van 2 open calls-for-proposals per jaar. De deadline voor de openstaande call is in juni 2018. Het indienen van aanvragen kan via de website www.nweurope.eu.

Een voorbeeld van een NWE-programma is het E=0 project. Dit project ondersteunt de ontwikkeling van 11.200 woning make-overs naar Nul op de Meter (NOM). Het programma beoogt om met financiële ondersteuning vanuit Interreg het verduurzamen van woningen te stimuleren door (grote) VvE's begeleiding te bieden naar een investeringsbeslissing in Nul op de Meter/NoM-ready maatregelen. E=0 adresseert het energieneutraal maken van woningen door een markt voor energie-neutrale (E=0) retrofits in Noordwest-Europa tot stand te brengen. Het projectvoorstel E=0 is gebaseerd op het programma Stroomversnelling (voormalig Energiesprong) uit Nederland. In dit programma worden energieneutrale retrofits verschaft die 30 jaar garantie hebben.

NSR

North Sea Region richt zich onder anderen op de prioriteit 'klimaatbescherming'. NSR noemt dit eco-innovation, het stimuleren van een groene economie. De acties die hieronder vallen focussen zich op het bevorderen van de ontwikkeling en invoering van producten, diensten en processen om de vergroening van de economie van het Noordzeegebied te versnellen en het stimuleren van de adoptie van nieuwe producten, diensten en processen om de ecologische voetafdruk van regio's rond de Noordzee te verkleinen.

Het budget van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) voor INTERREG NSR 2014-2020 is € 167 miljoen. Het programma werkt met calls voor Expressions of Interest dan wel

met calls voor Full Applications. De deadline van de openstaande call is juni 2018. Het indienen van aanvragen kan via de website www.northsearegion.eu.

6. Horizon2020

Horizon2020 is hét innovatieprogramma van de EU, maar richt zich ook op een koolstofarme klimaatbestendige toekomst in het kader van het Parijs akkoord. Het kent verschillende werkprogramma's, waarvan 'Secure, Clean and Efficient Energy' de meest relevante is.

Het programma kent calls, die nauwgezet omschrijven wat het beoogde doel van projecten moet zijn, welke resultaten moeten worden behaald en in hoeverre er moet worden samengewerkt met andere lidstaten.

Relevante calls uit het werkprogramma zijn onder andere:

- *Conversion of captured CO2*
De call heeft betrekking op het opvangen van CO₂, bijvoorbeeld met behulp van waterstof uit hernieuwbare energie om brandstoffen te produceren en hiermee fossiele brandstoffen te vervangen. Daarnaast is het opvangen van CO₂ ook een oplossing voor seizoensgebonden energieopslag.
Deadline: 6 september 2018
- *Social Sciences and Humanities aspects of the Clean-Energy Transition*
De call heeft betrekking op het vinden van effectieve manieren op burgers te betrekken in de transitie naar schoner energiegebruik.
Deadline: 6 september 2018
- *Mitigating household energy poverty*
De call heeft betrekking op energiearmoede: een groot deel van het inkomen wordt uitgegeven aan energie. Energie-efficiëntie maatregelen op huishoudniveau en een toenemend gebruik van hernieuwbare energie zijn instrumenten om deze energiearmoede aan te pakken.
Deadline: 4 september 2018

Dit betreft enkel een greep uit het complete overzicht van Horizon 2020 op het gebied van het bevorderen van een koolstofarme, klimaatbestendige toekomst.